

**CHAVORE KARTICA DĂ
AKTIVNOST**

Bingo dă bunjémi: djelurljé šî brigurljé dă totă zî

KARTICA DĂ AKTIVNOSTUR

Cilju: Potaknaléšci socio-emotivnă razvoju lu kupil, samosvjestu šî kum îj ljigat ku alci pîm alčiljé aktivnoatur kari îs ka um temelj dă žok kari podržiléšci bunjémi. Asta žukri promiciléšci navikur sînatóšă, ljubaznost, umblari, huđunjală šî gîndu pozitivnă - pă zabavan šî pă naćinu dă familiji.

Doba: 3-6 anj

Trajalala: Fleksibilno- pă totă zua ukă ukă săptă mîna întagă

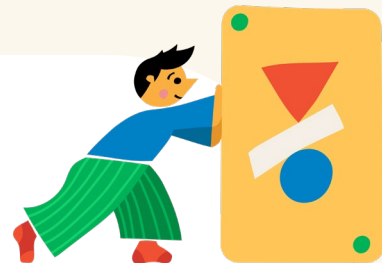
Materijalu kari trbuji:

- um list pă kari îs skrišă vorbi bunji dă Bingo (ukă um nactr ku rešetkă)
- bojicur, naljepnicur ukă um štambilj dă oznaćalit loku
- pă voji: um nagradă mikă ukă slavalec îmgrămadă rîndu kari ac umplut
- um lok kari benji să véđi kit să izlagalec karticurlje dă bingo.

Um savjet: Bingo pućec prilagoduli lu navikurljé dă familiji ukă dă kultură. Primjer: " Am pus ureći la puvešć kari spunje mošu ukă móša amé pă ljimba dă Băjaš." "Am ažutat aka kit să fîšenj mînkari délj dă tradicijé lu Băjaš."

Bingo dă bunjémi

 Am mirusat flóri.	 Benji mam kulkat.	 Mam žukat afară.	 Am fost bun pă lîngă minji.
 Am ažutat lu šinjiva.	 Am ris.	 Am mînkat mînkari sînatósă.	 Am but apă.
 Tari am suflat.	 Am čitilit kenviji.	 Am îngîrgijet pă šinjiva.	 Mam huđunjit.
 Am pozdravalit pă urtakum.	 Mam razgibilit.	 Am svîtit kum mă sîmcuv.	 Am însirkat seva nov.

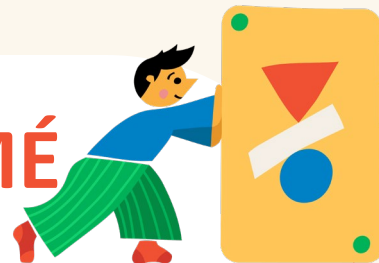
Tijek dā aktivnost:

1. **Uvodu îm žukari:** Zîsec lu kupil: " Njunj žuka um posebnā žok kari sã camã Bingo dã bunjêmi! Îm tot rîndu kînd faş şeva bun ukã sînãtos îm loku lu Bingo, îl poc farbali ukã ljipli um naljepnicã.
Objasnalec kã kupilu poçi sîngur kit sãş adunji pã kari redosljed u faşi zadatkurljé šî nu trîbu kit sã sã îngribaskã - poçi kit sã ispunulaskã unu lok ukã maj mulci pã zî.
2. **Objasnalec kari îj cilju dã žok:** Cilju nuj kit "sã pobidilešč" kum manti, numa kit sî însêrs sã faş kum maj mulci djelur dã bunjêmi îm sãptãmîñã. Slavalec trudu, a nu frišémé.
3. **Izlagalec kartica dã Bingo:** Ljipecu pã lok hunđi su viđé benji - primjer pã frižider, pã fal ukã pã pano. Potaknalec pã kupil kit sã sã ujci îm totã zî pã karticur šî sã svîtaskã ku voj dã ajé še u fãkut îm ajé zî.
4. **Žukãcãvã ãmgrîmadã!** Ukljuçulecãvã! Roditelji, fraci šî soriljé poçi îmgrîmadã ku kupilu sã sã žósi Bingo dã bunjêmi, aša kit sã împljinjaskã ista lok ali sã înguşaskã maj élfél inaçicur dã žok.
5. **Slavalec uspjehurljé miş:** Kînd u ispunulu kupilu um rînd, stup ukã čak unu lok - slavalec ajé! Pružulecîj pohvalã, îngãrgîjecãl, "dãj sínş" ukã ljipec um naljepnicã. Svîtec ku jel kum sã sîmcã šî dã iskustvur: " Kum çaj sîmcît kînd aj ažutat lu sínjiva?" , "Şe cu fãkut astãş dã rîş?", "Şe su fost astãş téško, ali tot dajé aj uspilit?"
6. **Refleksijé:** La kraj dã sãptãmîñã îmgrãmadã ujtãcãvã la Bingo karticã. Şe u fost léfko kit sã faş? Şe u fost nov? Aj plaşi kit sã faş Bingo dã bunjêmi atov?

FARBA DĂ ZUA AMÉ

KARTICA DĂ AKTIVNOST

Cilju: Podupirilec sînătacé mentală lu kupij pîm rutinur dă emocijur dă osvjestilit, kum kupiji sar sîmcî sigurnă, uvažalic šî kum ar avé kontrolă pă zua alor.

Matrijalu kari nji trbuji:

- Piparoš (gol ukă ku manti crtîlit krug kari îj înpărcît pă 4-6 djelur.
- Bojicur ukă flomasterur
- (Pă voji) Naljepnicur ku izrazur dă ubraz/ ku emocijur (fălos, trist, činjit, uzbudulit)

Adăše îj asta aktivnost važnă: Rutina ha prevediljivă šî emocionlana svjesnost ključnă is čimbeniś dă sînătacé mentală îm djetinjstva. Asta aktivnost poticilěšći samoregulacijé, faši sã cí sîmcij sîgurnă pîm struktură šî gradalěšći komunikaciji dăsvăkută întri kupij šî roditeljur. Kupiji sã invacă kit sã kunóskă, sã dé numi šî šă zîkă kum sã sîmcă.

Savjetur:

- Kuristilec jednostavnă, alu kupij ljimbă pă kari ur prisěpi kit sã opisilaskă emocijurljé
- Normalizăc totu sîmcére: " Benji îj kit sã cí sîmcăj mirgiš ukă činjit."
- Provodilec aktivnosturljé îm totă sara îm ista šas kum ac faši rutina sã fiji maj mari
- Dă maj miś kupij kuristilec naljepnicur ukă smajlićur îm lok dă crtežur.

Maj alćiljé pašur lu roditelj

- Adunăc una aktivnost ku kari vic apuka săpămîna. Predstavalecu lu kupil ku kăldură šî znatiželji.
- Promatrălec znatiželjé lu kupil: primitilec kă kupilu sã sîmcă maj siguran, maj benji izrazalěšći kum sã sîmcă ukă sã ljagă maj benj dă voj?
- Pînşet uvudulec kićuš dóvă aktivnostur: una điminjaca (dă jačalit samopouzdanjé), a alte đăsara (dă refleksiji dă emocijur).
- Ponavljaléc pî săptămînă, kit sã făšec okruženji kari u fij ispunulită ku ljigătura šî radost.

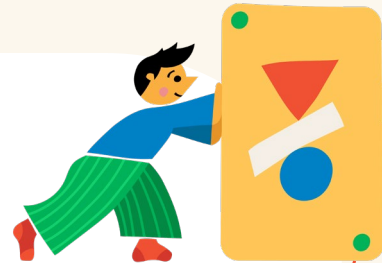
Tjeku dă aktivnost:

1. **Crtălec um krug:** Îmgrămadă ku kupiji înpărcăc krugu pă djelur kari ur predstavalı maj élfél doba dă zuă - điminjaca, vrémé dă žukat, mînkare dă damnjaza, huđunjala, mînkare dă dāsara, marženj sã nji kulkănj.
2. **Svîtec dă zuă:** Vudulec svatu ku pitanjur: "Še anj făkut astă điminjaca?" ukă "Kum ćaj sîmcăt kînd njanj žukat afară?"
3. **Bujulala ši refleksijé:** Îm tótă parće dă krug kupilu poći sã crtălaskă še ju fost mîndru îm ajé zî ši sã adunji farbă ukă naljepnică ku emociji kari arată kum sã sîmcé atunś.
4. **Ljigătura ku roditeljurljé:** Kînd kupiji crtălěšći, roditelju póci kit sã împérci sîmcéré aluj kum su sîmčît jel: "Mu fost mîndru kînd anj mînkat îngrămadă."
5. **Svatu dă dāsara:** Majnti dă še vă punjec źos, ucăr sîtec kum vu fost astas dă zua." Văd kă tari ćaj înfălušît kînd ćaj žukat. Mîndru îj ajé!"

Kupiji ka redatelj: Žoku ka puvěšće

KARČE DĀ AKTIVNOST

Cilju: Să osnažalenj pă kupij kit să izrazalaskă šă să obradalaskă iskustva pîm svat šî ku žoku dă ulogur. Podupirilec razvoju emocionalnă, kreativnostu šî sampopuzdanjé aša kit kupiji să vudulaskă kînd sur žuka, a hej mar kit să lji pratalaskă ku empatiji šă să lji poštivilaskă.

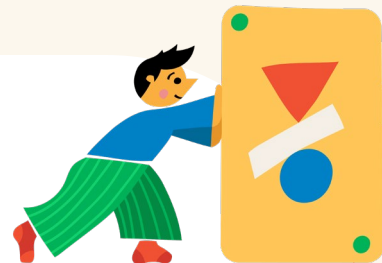
Doba: 3-6 aj

Vrémé: 30 -40 minući (poći kit să să lunžaskă ukă să să ponavlalaskă)

Matrijalu:

- kostimur, kiskinjévi, kumînaš ukă rekvizitur (nuj obavezno)
- predmetur delj prirodna ukdă dă totă zî kit să să psotavalaskă scena (primjer: vankušur, skónji, kartónji, frunz, kutijur)
- prostoriji hundîj îj stiha îm kuljibă, udvar ukă îm park
- dekoracijur delj jednostavnă (pînză, crtežur, znakur, luminj - nuj obavezno)

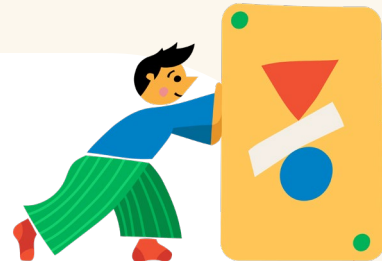
Kum vic providili aktivnostu:

- Objasnalec aktivnostu:** Zîsec lu kupij kă jej ur fij redatelj dă puveščé dă žukat îm kari sîngur ur odlučuli še su dogoduli. Pućec să vă apukăc ku um mik predlog:

 - "Îj šćenj noj îm păduri? Îm satu dăparcí?"
 - îj šćenj noj živad, roditeljur, învăcător ukă junaş?"
 - Ukă pućec kit să vă apukăc să spunjec um puvéşci ku maj mulc likur, atunś stăćec şî întribăc: "Şe u fost maj dăparcí?"

Kupiji la nastavalaskă maj dăparcí. Hej mar prataléşci kum vuduléşci, lji punji pitanjur délĵ lefkă, ka: "Şinji mes ju?" ukă "Hunđi trîbu să stóv?- ali făr kit să dăđenj noj valum ideji ukă prosudbă.
- Pratalec vodstva alor:** Lăsăc kupiji kit să vodulaskă radnjé, ulogurljé şî pravilurljé. Izbjegavalec kit sî lji tumačalec ukă să lji ispravalec izboru alor, čak şă dakă puvéşce samănă neobičnă ukă kaotično. Astafel dă žukat îm mulći rîndur ažută lu kupij kit să fakă sîmcéré aluj sî iskustva îm sigurnă şî simboličkă naćin.
- Poştovanji şî sîmceri dă toc:** Pobrinilecăvă kit să postupulaskă pă la tot sudioniku (mari ukă kupil) ku ljubaznost şî să ajvi toc lok kit să sudjelovalaskă. Podrţilec pă kupiji ruşunoş şî întribăcăljĵi:

"Gîndeşć kit să fij dio dă asta?"- făr dă pritisak. Lăsăc pă tot kupilu kit "să skirpaskă" pă naćinu aluj.
- Îmgrîmadă postavalec scena:** Ažutăc lu kupij kit să kinčilaskă scena dakă gîndeşci - kotu dă sobă, îm udvar ukă îm park poći fiji pizornică, păduri, dvorac ukă boltă. Kuristilec gunj, piparoş, predmetur delj prirodnă ukă bilo še sigurno ukă maştovito. Osiguruzăc kit să fiji prostoru siguran dă toc.
- Ponavlealec mult:** Čak şî dakă žukaré să ponavlaléşci, lăsăc kit să fiji ritam kari lur kunóşci. Ku vrémé ur vinji nóvi puvešč şî ulogur. Pă kraj punjec şî alćilĵé félur dă žukat - ali uvik cănjec pravila ha glavnă: kupiji îs autori şî redatelji, a toc îs sigurnă şî puştivilic.
- Ponavlealec şî fîşec kit sî vă fiji ka rutina:** Odredilec " Lok hunđi sur žuka şî ur spunji puvešč" îm kuljiba alor, îm udvar ukă îm işkulă hunđi asta žukari kreativnă poći kit să să nastavalaskă. Cînjec la mînă kutijé ku rekvizitur ukă ku kostimur. Kînd să ponavlaléşci redovito, asta rîmînji stabilnă şî pućernjikă isustvă lu kupij - şî fălosă vrémi ku kari sî lĵagă ku alci sudioniş.

Cilju: Să ațutănj lu kupil kit să lașă frustracijé še šu astrîns șî jară kit să uspostavalaskă ravnoteža dă emocijur pîm pokret șî kînd să žókă. Aktivnostu pokrenilěšci samoregulacijé - koristilěšci tjela kum ar utjecili pozitivno pă kljir, să să smanjalaskă napetostu šă napoj să să întórkă kontrola șî putuljala.

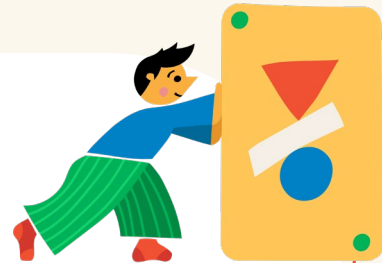
Doba: 3-7 aj

Kit u trajali: 10- 15 minući (poći să să prilagodulaskă ku potreburljé šî energijé lu kupil)

Matrijalu:

- Prostor délj dăsvăkut (boravku, udvaru, gajnku)
- Pă voji: zvučnik dă kînčîši
- Maj pă voji: kiskinjévi, lopci délj moj, vankuš délj miš ukă prostirkă dă vižbilit

Kum sã provedilenj aktivnostu:

Primitilec ala trenutak kînd îj kupilu uznemiren, nemiran ukã îj tari mirgiš. Nježno opisilec se viđec: " Vãd kã ješć tari frustriran/ã. Haj sã arunkãnj aje afar dîm činji ku pokretu!"

 Skutãrî totu! Skulãcãvã šî îngrãmadã "skuturîc" mînjiljé, pišoriljé, bokurljé šî kapu - umãrîc pîn la 10 ukã kîntãc um kînčit šod.

 Pokreturljé dã živad Întribãc pã kupil kum umblã gorila, bróska kum skakaléšćí, kum sã îmachéšćí mîca ukã vrabujé kînd faší ku haripiljé. Fãsec aje îm "povorkã dã živad" pîm sobã.

 Vankušu kari zbórã Arunkãc vankušurljé pã gãrmadã îm sobã. Kupilu la lji împingã, la lji dukã, slagalaskã ukã skakalaskã pã jej dasupra.

 Žókã ajé. Punjec kînčit fãlos šî žukãc îngrãmadã kum vi voje órikićí minućí. Kînd šî kînš zaustavalec kînčitu šî înkurdãcîvã (žókã ka hãl îndicat").

 Lopta dã gînd Šîđec îm njéncé lu kupil šî gurguljec lopta mólji napoj-îm njéncí. Svaki put kînd u gurguljec, zîsec kum sã camã um sîmcéri (primjer: "mirgiš", "zubunjit", "činjit").

Suflaré îm pokret Fãsec miš jednostavnã pokretur aša kum suflãc: locãvã zrak kînd rîđikãc mînjiljé sus, slãbuzãc zraku kînd vã apljikãc îm njéncí. Ponavlalec 3-5 rîndur pînšet.

3. Smirilecãvã pînšet Kînd primitilec kã napetostu lu kupil sã smiriléšćí, pînšet însirtãc pokreturljé šî dušecãvã pã maj putuljićí aktivnostur ukã îngãrgãjecãvã. Pućec zîši: "Baš mîndru anj žukat! Sîmcuv kum mî sã putuljéšćí tjela. A tu?"

4. Učãr pã rîšalã

Završilec aša kit sã suflãc îmgrîmadã putuljic. Însîrkãc:

- " Mirósã floré, suflã lumina" suflaré
- Îngãrgãjecãvã šî pînšet umãrîc pîn la 10
- punjecãvã îngrãmadã pã kóšćí šî sîmcãc kum vã baćí sufljitu majînšet

Savjetur lu roditelji:

- Fijec fãloš, opuštenã šî fãr dã osudur - cilju nji kit sã slãbuzãnj emocijurljé, a nu " sã popravalenj ponašanjé".
- Ukljućulecãvã- koregulacié maj benj djelovaléšćí kînd šî voj šćec um dio dã žok.
- Nu forsirilec - čimãc šî arîťãc ku primjeru. Šî orikićí minućí poćí sã fakã mar razlikur.

Noj šćenj zajedničă: Uključulec pă kupij îm kustu dă familiji

KARTICA DĂ AKTIVNOST

Cilju: Piticilec sîmcéré dă kompetentnost, samoregulaciji šî samopoštovanji la kupij pîm uključulala îm kustu dî familiji. Potaknalec svatu dă emocijur, kum să adušu odlukur šî kum să ljugă ku kultura pîm sudjelovanjé îm totă zî šî rutina dă žukat.

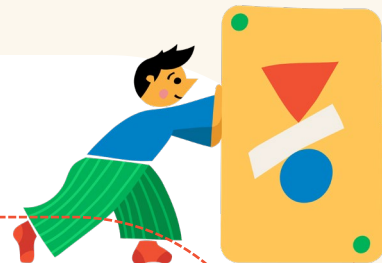
Doba: 3-6 aj

Vrémé: fleksibilnă - ku rutinurljé dă zuă

Matrijalu:

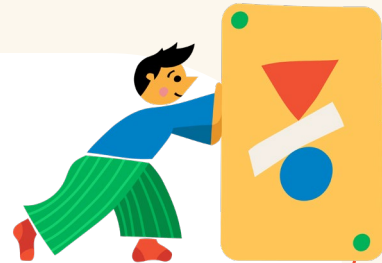
- Um dnenevnik delj mik ukă piparoš dă cîrtălit ukă dă skris
- Materijal ku kari vic ukrasali prstoru avostru (primjer: posterur, farbur délj sigurnă, špagur, piparoš)
- Um prostor îm kuljibă ukă îm udvar hundî vic puće svîti ukă vic žuka
- Kîncîşi(tradicionalnă ukă kîncîşiljé hélj omiljenă) instrumentur ukă kari ac făkut sîngur
- Puvešč dî la familijur, sliś ukă predmetur kari značaléşci kultura
- Žukurij ukă matrijal pă izboru lu kupij

Kum vic providili aktivnostu:

- 1. Objasnalec aktivnostu:** Zîsec lu kupij kî îs toc članurljé dă familiji važnă. Objasnalec kî idejurljé alor, kum să sîmcă, sîmcéré şî izboru ij bitnă, şă kă familijé u suradali - ka um zajednica mikă. Ajé uključuléşci odabiru dă žok, kum ur planărzî zua şî kum ur împărci sîmcéré alor.
- 2. Potaknalec kit să sudjelovalaskă şî să planărzaskă:** Čimăc pă kupij kit să ažući kum să fakă um plan dă familiji:
 - sîngur adunji aktivnsot dă žukat ukă kit să să huđnjunjaskă;
 - uključuljecîlji îm odlukur kari îs jedostavnă- ka izboru dă mînkari ukă kit să ažući aka îm valum lukru;
 - kutăc mişljenja alor kînd vic postavali pravurljé dă familijé avostră, posebno dă éljé kari să ticiléşci şă dă jel;
 - kuristilec tablicur ukă simbolur dèlj vizualnă dă zadatkur, dakă îj korisno.
- 3. Făşec trenutkur dă prvojera dă emocijur:** Odvujulec putuljit trenutak îm totă zî (điminjaca ukă manti dă še su punji zos) dă svat ku kupilu. Întribăc:
 - Şe ću înfuluşît astas?
 - Şe ću zabrinulit ukă ću spăřjét?
 - Şefél somn aj avut? Şe gîndeşc să faş mînji?
 - Asta mişilec ku îngărgăjala, ku puveşc ukă ku kinčîş stiha.
- 4. Odredilec prostoru dă izrazalit:** Dăđec lu kupij dozvolă kă poći ukrasali soba aluj ukă falu ku crtežur, biljeşkur ukă ku valum radur kari u faşi sîngur. Dakă avec udvar ukă prostor kari koristilec îngrîmadă, uredilec " Zonă dă žukat" îm kari poći să kóci, să gradalaskă ukă să nastupalaskă (ali să fiji totu kum vac dogovoruzît).
- 5. Pridružulecăvă la žoku aluj:** Redovito žukăcăvă ku kupilu, îm kuljibă ukă afară. Puştivilec izboru alor dă žukurij, pratalecăl kum să žokă şî poticilecăl kit să spuji puveşc ukă likovur. Lăşăcălji kit să fiji "hăl še spunji" ukă "redatelj"
- 6. Ljigăc ku familijé şî kultura:** Împărcăc puveşc dă familijé avostră dă kînva şî dă kultură. Învăcăcălji kit să žošî, să kînci kîncîsi tradicionalnă ukă kum să žuka kînva. Poticilecălji kit să fakă verzijur nóvi - kit să spajalaskă mašta aluj ku rîdăşina dă kultura aluj. Kînd îj moguće, sudjelovalec îmgrîmadă îm događajur ukă îm aktivnostur dă folklor.
- 7. Lukrăc ajé stalno:** Održîlec rutina dă familjé avostră îm kari sîmca ka sudionici delj aktivnă îm kustu dă totă zî. Redovito provudulec provjerur dă emocijur, îngrămadă planărzăc şî spunjec puveşc. Prostoru alor "dă izrazalit" să kraskă ku jej una şî maj îm mulči rîndur înturşecăvă la aktivnosturljé şî kultura dă žukat.

Cilju: Să ațutănj lu roditelji kînd îs kupiji pljinj dă emocijur ukă tari uznemirenă, pîm jednostavnă șî kaldă praksă kari jačaléšči ljigătura șî învacă kum să sã smirilaskă kupilu pã siguran șî pã način kari lu podržali.

Doba: 2,5-7 aj

Kit u trajali: 3-10 minući (poći kit sã sã fakă kînd gođi u fij kupilu uzrujan, mirgiš ukă nemiran)

Kari ij prednost dă éšcé aktivnostur:

- Aktivnostu ha fizičkă šî suflaré pînšet smiriléšči sustavu dă živc.
- Kupilu sîmcă kă ščec ku jel, a nu protiv dă jel.
- Poticiléšči regulacijé dă emocijur šî învacă pã kupil ljimba dă sîmcéri.
- Îmbuluréšči povjerenjé šî ljigătura întri kupij šî roditeljur, čak šî îm trenutkurljé hélj téskă.

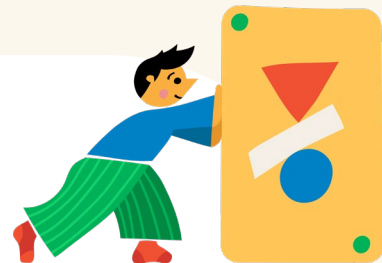
Savjetur:

✓Înșirkăc asta aktivnost kînd vic fij toc putuljic, kit sî ščiji kupilu še sã aščepći kînd u fij uzrujan.

✓ Kuristilec manti dă še mérži sã kulśi dakă ij kupilu nemirnă.

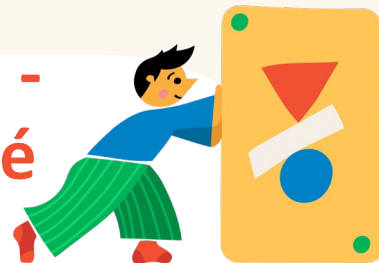
✓Făšec aka " Kot dă îngrărgăjala mólji" ku gunjé, ku žukurijé ha omiljenă šî ku kenvijé dă putuljit.

Kum su providili aktivnostu:

1. **Priprimilec kot mólji:** Koristilec kauč, gunji ukă kot hundî avec vankušur - pučec să îl čimăc " Kotu dă îngărgăjală".
2. **Zîsec putuljit:** "Haj să nji lonj Pauză dă îngrărgăjala mólji kit să nji smirilenj îngrămadă." Aša pă kupil învăcănĵ kă ajé nuj kaznă , numa vrémé đă utjehă šî dă huđunjit.
3. **Smistilecăvă să vă fiji mîndru (îngrămadă):**
 - Čamă kupilu kit să vă šadă îm bracă ukă lîngă voj.
 - Învălecăvă îngrămadă îm gunji délj mólji ukă loc omiljenă žukuriji ha plišană lu kupil.
 - Dakă kupilu nu gînděšćî fizičkă kontakt, la să šadă daprópi šî cîji žukurijé.
4. **Suflăc îngrămadă:** Zîsec: " Jec zrak pînšet, ka kum anj unfla balonu." Jec zrak pîm nas, a slăbóđil pîm gură - ka kum aj ašćinĵi lumina. Ponavlaec 3-5 rîndur.
5. **Dăđec numi lu ajé kum cí sîmcij:** Putuljic šî empatično zîsec:" Văd kă aku ješč tari mirgiš/ă." / " Mă să véđi kă ješč trist/ă." Aša sî învacă kupilu kit să šćiji kum să sîmcă šî să đe numi lu emocijur, a aje smanjaléši sîmcéré dă preplavljenost.
6. **Întrabă dakă îj trîbu săl îngărgăj ukă săl apuś:** Dakă kupilu gînděšćî, pînšet îngărgăjecăl ukă nježno apukăl dă spaći pîn še nu su sîmcî smiren.
7. **Završilec aša kit săl hrabralec:** Zîsec: " Mîndru čaj smirilit lîngă minji." Dakă kupilu gînděšćî, póći crtăli kum să sîmcé manti šî poslje ukă kit săș adunĵi um aktivnost kari îj putuljită.

Cilju: Kit sǎ potaknalenj samopouzdanjé la kupij, svjestu dǎ sîmcéri ší razvoju dǎ identitet pozitivǎ pîm kari îm totǎ zî nji gîndenj dǎ pućéré anostrǎ, dǎ uspjehu ší dǎ djelurljé bunji.

Doba: 3-6 aj

Kit trajaléšći: 15-30 min (aktivnostu sî póci lunzi ukǎ sǎ sǎ ponavlalaskǎ îm totǎ zî)

Materijalu:

- Predložak dǎ șćelǎ (cîrtǎlit ukǎ printilit)
- Bojicur, flomasterur, ciruzur
- Fórfik
- Acǎ ukǎ lepilǎ (pǎ voji, dǎ înkǎcǎljit)
- Lok îm vićéri dǎ izlagalit (fal, frižider, pano, ...)

Um savjet: Uvik avec órikići predložkur dǎ șćélji la mîǎǎ. Aktivnsotu póci sǎ sǎ fakǎ îm ritual dǎ dǎsara ukǎ svatu majnti dǎ še sǎ punji žos. Miś gestur dǎ samopouzdanji faši mari samopouzdanji pîm vrémi.

Șcéla amé dǎ înkristari

Tjeku dă aktivnostur:

- 1. Uvodu îm aktivnost:** Zîşec lu kupij " Astăs îj posebnă zua kă njunj zîşi lu anóvă sîngur să fijenj înkristac." Unj faşi *Şćelă dă ponos* pă kari unj punji şínş stvarur kari aj făkut astăs tari benj şî pă kari şćes ponosnă.
Objasnalec kă tot članu dă familiji să poći uključuli. Totă osoba poći pă şćelă kit să skriji ukă să cîrtălaskă pă še îj astăs ponosan.
- 2. Kum su cima şćela:** Kupilu (ukă osoba maj bătîrnă) la skriji numilje aluj îm srîdina dă şćelă. Ajé îj Şćela *aluj* dă ponos!
- 3. Refleksijé şî kum u svîti**
Poticilec pă kupil ku poitanjurljé:
 - Îm še aj fost astas uspješan/ uspješnă?
 - Pă še ješč astăs posebno ponosan/ ponosnă?
 - Şe ću făkut astăs kit să fij tari fălós/ fălósă ukă zadovoljan/ zadovoljnă?Dakă trîbu, dăđecălji um primjer. Kupilu póci cărtăli, să skriji ukă dîm gură kit să opisilaskă şínş stvarur pă kari îj ponosan - totă stvara îm una şpică dă şćelă.
- 4. Bujulala, tijătura şî kum u izlagali:** Kînd îj şćela pljină , kupilu u póci farbali şă su taji. Atunş punjecu pă lok hunđi su viđe - pă fal, îm gajnk, pă frižider ukă pă acă kari îj pusă îm sobă.
- 5. Uključulec familijé:** Potaknalec pă frac, sor, roditeljur şî pă alci članur dă familiji kit să fakă um şćelă hunđi *jej* ur skri şínş stvarur kari ciniléşci la kupij ukă pă kari îs ponosnă. Éljé şćélji póci kit să să puji pă izložbă ukă lji póci da lu kupij ka um mik znak dă pažnji.
- 6. Vudulala îm rutina dă zua:** Ponavlalec aktivnosturljé îm totă zî ukă pă săptămîná pîm miş varijacijur:
 - Élşi zî: "Kari îs éljé stvarur pă kari ješč astăs ponosan/ponosnă?"
 - Adauza: Sé čaj învăcat astăs še u fost ljubaznă ukă korisno aka ukă îm vrtić?"
 - Alčiljé zîlji: Šaj învăcat astas? Şe aj făkut bun dă okoliş- biljkur, živad pă lîngă činji?" „Sé aj făkut mîndru dă članurljé dă familiji kari îs bătîrnj?"Pučec faşi: "Fal dă şćeljiljé înkristaci" ukă "Dnevnik dă şćelji" îm kari ku kupiji vic punji nóvi zapisur ukă crtežur.
- 7. Slavlje dă napredak îngrămadă**
Dăpă um săpămîná ukă um lună ku kupiji jar vă ujtăc la tóci şćéljiljé. Svîtec dă ajé še su şćimbat, še să ponavlaléşci şî/ukă dakă lu iznenadalit seva. Îmgrămadă slavalec trudu aluj, kriščéré şî napretku.

Cilju: Să ažutănĵ lu kupil kit să obradalaskă šĭ să prišapă iskustva ha izazovně šă kari dōri pĭm puvéšć kari unĵ spunĵi ĭngrămadă.

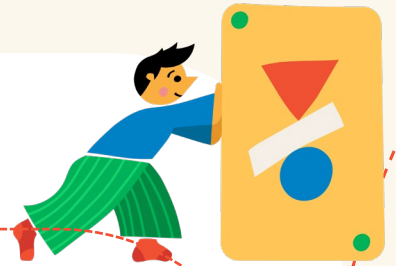
Doba: 3-7 aj

Kit u trajali: 20-40 minući (poći să să ĭnpérci ĭm maj mulći djelur, ovisi kum ĭĵ kulilu spreman)

Matrijalu:

- Mĭndru lok dă šăzut ukă dă žukat
- Pă voĵi: piparoš, boĵicur/ flomasterur
- aktinost delĵ stiha (primĵer: să đirĭženĵ kockur, să crtalen, limuzinj)

Kum sã fášenj aktivnostu:

1. **Fášec um trenutak dã svat delj prirodñã:** Adunãc trenutak kînd sã sîmcã kupilu kã îj siguran šî opušten - nu kînd ari burnã emocijur ukã odma dã pã događaju pljin dã stres. Trenutkurljé bunj îs: primjer: kînd sã žókã, kînd sã šitilíšci ukã kînd îngrãmadã fášec ševa ka aktivnostur délj putuljići.
2. **Apukãcãvã ku puvéšce avostrã (roditelji):** Nježno spunjec um puvéšci dîm kustu avostru kînd šćec voj miš šî vã sîmcéc trišč, frikoš ukã zubunjic. Cînjec tonu putuljit šî kald. Înpãrcãc ku kupilu:
 - Še su dogodulit
 - Kum vã sîmcéc
 - Še vã gîndéc atunś
 - Še vu ažutat kit sã vã sîmcãc maj benj
3. **Potakñalec pã kupil kit sã înpérci iskustva aluj, dakã gîndéšci (fãr dã pritisak):** Zîšec ka um primjer, " Čaj sîmcît tu dar aša?" ukã "Asta mã podsjetilíšci pã ajé zî kînd čaj uzrujulit îm vrtić... Ca duš îm firi?" Lãsãc pã kupil kit sã svîtaskã kit gođi ji vijé - šã dakã nu gîndéšci , puštivilec ajé šî însîrkãc majdapoju.
4. **Nježno spunjec:** Dakã kupilu sã apukã sã svîtaskã , ažutãcãj kit sã fakã konstrukciji dã puvéšci:
 - ku putuljit šî dãsvãkut poticaj: " Še su dogodulit atunś?"
 - Ažutãcãj kit sã spuji kum sã sîmcã: " Čaj sprjét?", "Ću înistat ajé ukã ću mirgišît?
 - Uvik potvrdîlec kum sî sîmcã : " Ći prišep, šî ju maš sîmcî aša."
5. **Dakã kupilu nu gîndéšci sã svîtaskã, počec koristili crtežur ukã kînd sã žókã:**
Kupilu poći:
 - sã cãrtãlaskã um situaciji ukã kum sã sîmcã
 - sã skriji ukã sã spuji puvéšce lu roditelji aluj
 - sã spuji puvéšci kînd su žuka ku žukurijljé
6. **Završilec ku porukã dã sigurnost šî bliskost:** kînd îj puvéšcé gata, dãđecãj nježñã podrškã šî spunjec lu kupil kã îj siguran šî kã îl plãšec. Primjer: "Sã fij sãnãtos/sãnãtósã še aj înpãrcît asta ku minji. Tari mes ponosñã pã činji. Uvik îm poc totu spunji."

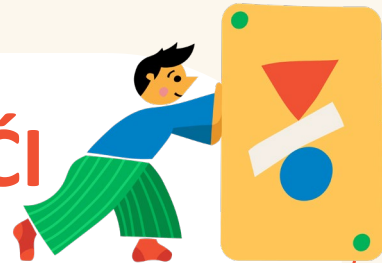
Savjetu:

- ✓ Nu pucenj ku síla sã svãtaskã - însîrkãc majdapoju dakã kupilu odbijilíšci.
- ✓ Svîtec pîñset, opušteno šî znatiželjno, a nu kum lac ispići.
- ✓ Zamaptalec: Nuj cilju " sã popravalenj" kum sã sîmcã, numa kit sã ažutãnj lu kupil sã prišapã šã šćiji sã spuju ajé še sîmcã.

VREMÉ DĀ PUVÉŠČI

KARTICA DĀ AKTIVNOST

Cilju: Kit sã razvijiljenj emocijurljé dã pismenost, empatiji šî lġigaré pã lîngã kupil šî roditelj kînd unj čitili ukã unj svîti.

Materijalu kari nġi trîbuġi: Slikovnicã dã kupġikari ari temur ukã likur kari îs lġigac dã emocijur.

Pã voġi: pãpuš ukã kãrc ku emocijur (fãlos, trist, mirġiš, putulġit)

Dãše îġ asta aktivnost vaġnã: Čitilala dijaloškã šî pitanjurljé dãsvãkući poticiléšći pã kupġi kit sî izrazalaskã kum sã sîmcã šî razvijiléšći vještġinurljé dã lġimbã. Sã jačaléšći svjestu dã emocijur, empatiji šî komunikacijé sigurnã întri kupġi šã osoba mari.

- akitivnoatu la fġi lungã bar 10 minći: bitno îġ kit sã fġi kvalitetno ukljućulit.
- usredilécãvã pã 2-3 emocijur pã puvéšć.
- uvik uvaġalec sîmcéré lu kupġi ku vorbilġé: "Benġi îġ kit sã ći sîmcġi aša."
- koristilec tot trenutku kit sã viġbilec îm tótã zî sã kunuščec šî sã dãđec numi lu emocijur.

Tġeku dã aktivnost:

1. **Adunã puvéšćé:** Adunãc puvéšći îm kari benġi sã véđi kum sã sîmcã likurljé.
2. **Čitilenj îmgrãmadã:** Čitilec puvéšćé pînset šî izražajno. Stãćec pã ala lok hundi îs tari arîtaći emocijurljé.
3. **Pustavalec pitanjur déġ dãsvãkući:** " Dã sé ġîndéšć kã jel/jé aša sî sîmcã?" "Čaj sîmcîtu dar aša unġir?"
4. **Dãđec numi lu enocijur:** Aġutãc lu kupġi kit sã đe numi lu emocijur " Astã sã ćamã frustracijé." / "Jel îġ aku uzbuđen."
5. **Poveznica ha osobnã:** Înpãrcãc ku jel iskustva avostrã: " Kînd ju aša mî sîmcuv, îm aġutã..."
6. **Refleksijã dã kraj:** " Kum ći sîmcġi dã pã puvéšćé sta? Dakã koristilec pãpuš ukã kãrc dã emocijur, kupġi poći kit sãš adunġi ajé karći kari maj benġ aratã kum sã sîmcã.

Funded by
the European Union

ROMANI
EARLY YEARS
NETWORK

CHAVORE PARTNERS

25+ years for
Early Childhood
Development